

سفینۃ الاصول

ترجمہ و تبیین

فرائد الاصول

دفتر ظن

ترجمہ و شرح

استاد سید حسین خادمیان

گردآوری و تدوین

ن۔ نصرالہ نژاد

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ ق.

[فرائد الاصول، فارسی - عربی]

سفینه الاصول ترجمه و تبیین فرائد الاصول / ترجمه سید حسین خادمیان نوش آبادی؛ گردآوری و تدوین ن. نصرالله نژاد و ذوالقدر. - قم: مشهور، ۱۳۸۴.

۵۱۸ ص.

ISBN 964 - 8350 - 75 - 2

شابک ۷۵ - ۸۳۵۰ - ۹۶۴

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عربی - فارسی.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

مندرجات: ج. ۲. دفتر ظن. -

۱. اصول فقه شیعه. الف. خادمیان نوش آبادی، حسین، مترجم. ب. نصرالله نژاد، ذوالقدر، گردآورنده.

ج. عنوان. د. عنوان: فرائد الاصول. فارسی - عربی.

۲۹۷ / ۳۱۲

BP / ۱۵۹ / الف ۸ ف ۴. ۴۲۱

مؤسسه انتشارات مشهور

شناسنامه کتاب

نام کتاب	سفینه الاصول (دفتر ظن)
شاعر و مترجم	سید حسین خادمیان نوش آبادی
ناشر	انتشارات مشهور
تنظیم	خادمیان - هماسپی
ویرایش متن عربی	(الف) توپا اسفندیاری - صاعلی
ویرایش متن فارسی	(الف) خادمیان - (ز) مرادی
شمارگان	۳۰۰۰
نوبت چاپ	اول / ۱۳۸۴
چاپ	کوثر
قیمت	۳۰۰۰ تومان

قم: خیابان سمیه / کوچه ۲۴ / پلاک ۴۱۸ / تلفن: ۷۸۳۱۹۴۶ - ۷۷۳۷۴۶۱ - فاکس ۷۷۳۰۳۶۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
في امكان التعبد بالظن وعدمه	١٧
أدلة ابن قبة على الامتناع	١٧
استدلال المشهور على الإمكان	١٩
الأولى في الاستدال	١٩
المناقشة في ادلة ابن قبة	٢٠
الأولى في الجواب عن دليله الثاني	٢٢
التعبد بالخبر على وجهين: الطريقيّة والسببيّة	٢٥
عدم الامتناع بناءً على الطريقيّة	٢٦
عدم الامتناع بناءً على السببيّة	٢٧
التعبد بالأمارات غير العلميّة على وجهين	٣٠
١- مسلك الطريقيّة	٣٠
٢- مسلك السببيّة	٣٠
وجوه الطريقيّة	٣٢
وجوه السببيّة: كون الحكم مطلقاً تابعاً للأمانة	٣٣
كون الحكم الفعلي تابعاً للأمانة	٣٤
الفرق بين هذين الوجهين	٣٥
المصلحة السلوكيّة	٣٦
الفرق بين الوجهين الأخيرين	٤٠
معنى وجوب العمل على طبق الأمانة	٤١
حاصل الكلام في الفرق	٤٨
اشكال الجمع بين الحكم الواقعي والظاهري	٤٩
جواب الإشكال	٥٠
حال الامارة على الموضوعات الخارجيّة	٥١

٥٢	مخلص ما تقدم
٥٣	القول بوجوب التعبد بالأمانة والمناقشة فيه
٥٥	فى وقوع التعبد بالظن
٥٦	أصالة حرمة العمل بالظن للأدلة الأربعة
٦٠	تقرير الأصل فى المقام بوجوه آخر: الوجه الأول والمناقشة فيه
٦٢	الوجه الثانى والمناقشة فيه
٦٣	الوجه الثالث والمناقشة فيه
٦٣	الوجه الرابع والمناقشة فيه
٦٧	للحرمة فى العمل بالظن جهتان
٧٣	الاستدلال على أصالة الحرمة بالآيات الناهية عن العمل بالظن
٧٤	موضوع هذه الرسالة هى الظنون المعتبرة الخارجة عن الأصل المتقدم
٧٦	الامارات المستعملة فى استنباط الاحكام من الفاظ الكتاب والسنة
٧٩	ما يستعمل لتشخيص مراد المتكلم
٧٩	الخلافا فى موضعين
٨١	عدم حجىة ظواهر الكتاب عند جماعة من الاخباريين
٨١	الاستدلال على ذلك بالاخبار
٨٦	الجواب عن الاستدلال بالأخبار
٨٦	المراد من التفسير بالرأى
٩١	الاخبار الدالة على جواز التمسك بظاهر القرآن
١٠١	الدليل الثانى على عدم حجىة ظواهر الكتاب والجواب
١٠٤	كلام السيد الصدر فى المسألة
١١٠	المناقشة فيما أفاده السيد الصدر رحمته الله
١١٣	توهم عدم الثمرة فى الخلاف فى حجىة ظواهر الكتاب
١١٤	الجواب عن التوهم المذكور
١١٦	لو اختلفت القراءة فى الكتاب
١١٩	وقوع التحريف فى القرآن لا يمنع من التمسك بالظواهر
١٢٠	توهم ودفع

١٢٢	تفضيل صاحب القوانين بين مَنْ قصد إفهامه وغيره
١٢٤	توجيه هذا التفصيل
١٣٠	المناقشة في التفصيل المذكور
١٣٧	كلام صاحب القوانين ﷺ فيما يرتبط بالتفصيل المتقدم
١٣٨	المناقشة في كلام صاحب القوانين
١٣٩	احتمال التفصيل المتقدم في كلام صاحب المعالم
١٤٢	عدم الفرق في حجّة الظواهر بين ما يفيد الظن بالمراد وغيره
١٤٤	نظرية بعض المعاصرين و المناقشة فيها
١٤٤	تفصيل صاحب هداية المسترشدين والمناقشة فيه
١٤٨	تفضيل السيد المجاهد في المسألة
١٤٩	المناقشة في هذا التفصيل
١٥٠	ما يستعمل لتشخيص الظواهر
١٥٠	هل قول للغويين حجة في الأوضاع اللغوية، أم لا
١٥١	المراد بالظن المطلق
١٥٢	الاستدلال على الحجّة باجماع العلماء والعقلاء
١٥٢	دعوى الاجماع في كلام المحقق السبزواري
١٥٣	المناقشة في الإجماع
١٥٤	مختار المصنّف في المسألة
١٥٩	هل الاجماع المنقول حجة، أم لا؟
١٦٠	الكلام في الملازمة بين حجّة الخبر الواحد وحجّة الإجماع المنقول
١٦٠	دعوى وحدة المناط في العمل بالروايات والإجماع المنقول
١٦١	ردّ الدعوى المذكورة
١٦٢	الاستدل بأية النبأ على حجّة الاجماع المنقول
١٦٦	عدم عمومية آية «النبأ» لخبر
١٦٩	الإجماع في مصطلح الخاصة والعامة
١٧١	وجه حجّة الاجماع عند الامامية
١٧٤	المسامحة في إطلاق الإجماع

١٧٧	مسامحة أخرى في إطلاق الإجماع
١٧٩	لاضير في المسامحين
١٨٠	كلام صاحب المعالم والمناقشة فيه
١٨١	أنحاء حكاية الإجماع
١٨٤	مستند العلم بقول الإمام عليه السلام أحد أمور
١٨٥	الحسن
١٨٦	قاعدة اللطف
١٨٦	عدم صحة الاستناد إلى اللطف
١٨٧	كلام الشيخ في العدة ردّاً على طريقة السيد المرتضى
١٨٩	كلام الشيخ في تمهيد الأصول كذلك
١٩٢	ظهور الاستناد إلى قاعدة اللطف من كلام جماعة
١٩٢	كلام فخر الدين في الإيضاح
١٩٣	كلام الشهيد في الذكرى
١٩٣	كلام المحقق الثاني في حاشية الشرائع
١٩٤	كلام المحقق الداماد رحمته الله
١٩٦	الحديث
١٩٨	لا يصلح للاستناد إلا الحديث
٢٠١	كلام السيد الكاظمي في شرح الوافية
٢٠٦	المناقشة فيما أفاده السيد الكاظمي
٢٠٦	محامل دعوى إجماع الكل
٢٠٨	أن يراد اتفاق المعروفين
٢٠٨	أن يستفاد إجماع الكل من اتفاق المعروفين
٢١٠	أن يستفاد إجماع الكل من اتفاقهم على أمر من الأمور
٢١١	ذكر موارد تدلّ على الوجه الأخير
٢١٣	كلام المحقق في المسائل المصرية
٢١٤	كلام الشيخ الطوسي في الخلاف
٢١٥	كلام المفيد في الفصول المختارة

٢١٧	كلام الحلّي في خلاصة الاستدلال
٢١٧	المناقشة في كلام الحلّي عليه السلام
٢٢٢	كلام المحقق في المسائل العزّيّة
٢٢٣	كلام الشهيد في الذكرى
٢٢٣	كلام المحدث المجلسي في البحار
٢٢٤	لمناقشة في ما افاده الشهيد والمجلسي
٢٢٨	كلام المحقق السبزواري في الذخيرة
٢٣٠	حاصل الكلام في المسألة
٢٣٤	فائدة نقل الاجماع
٢٣٨	لو حصل من نقل الاجماع وما انضم اليه القطع بالحكم
٢٤١	لو حصل من نقل الاجماع القطع بوجود دليل ظني معتبر
٢٤١	الفائدة المذكورة لنقل الاجماع بحكم المعدومة
٢٤٣	استلزام الاجماع قول الامام عليه السلام او الدليل المعتبر اذا انضمت اليه امارات اخر
٢٤٦	حكم المتواتر المنقول
٢٤٧	معنى قبول نقل التواتر
٢٤٩	الكلام في تواتر القراءات
٢٧٢	هل الشهرة الفتاويه حجة ام لا
٢٧٢	منشأ توهم الحجية: فحوى ادلة حجية الخبر
٢٧٢	المناقشة في هذا الاستدلال
٢٧٤	دلالة مرفوعة زرارة ومقبولة ابن حنظلة
٢٧٨	الجواب عن الاستدلال بالمرفوعة
٢٧٩	الجواب عن الاستدلال بالمقبولة
٢٨١	اثبات الحكم الشرعي بالاخبار يتوقف على مقدمات
٢٨٤	الخلاف في الاخبار المدونة في مقامين
٢٨٤	هل هي مقطوعة الصدور أم لا
٢٨٦	ادلة المانعين من الحجية: ١- الاستدلال بالآيات
٢٨٨	الاستدلال بالاخبار

٢٩٦	الاستدلال بالاجماع
٢٩٩	مخالفة ظاهر العموم لاتعد مخالفة
٣٠٧	مادل على طرح ما لا يوافق الكتاب
٣١٠	الجواب عن الاستدلال بالاجماع
٣١١	ادلة القائلين بالحجية
٣١١	الاستدلال بالكتاب
٣١١	الاية الاولى: آية النبأ من طريق مفهوم الشرط
٣١٣	من طريق مفهوم الوصف
٣٢٢	عدم اعتبار مفهوم الشرط فى الآية لانه سالبة بانتفاء الموضوع
٣٢٩	ما اجيب به عن إيراد تعارض المفهوم والتعليل
٣٣١	المناقشة في هذا الجواب
٣٣٢	الاولى فى النخلص عن هذا الايراد
٣٣٢	الايرادات القابلة للدفع
٣٣٣	الجواب عن هذا الايراد
٣٣٧	عدم شمول الآية للأخبار مع الوسطة
٣٤٤	عدم امكان العمل بمفهوم الآية فى الاحكام الشرعية
٣٤٧	عدم العمل بمفهوم الآية فى مورده
٣٥٠	انحصار مفهوم الآية فى المعصوم عليه السلام ومن دونه
٣٥٣	الاستدلال بمنطوق الآية على حجية خبر العادل اذا حصل الظن بصدقه
٣٥٧	الآية الثانية آية النفر
٣٦١	ظهور الآية فى وجوب التفقه والانذار
٣٦٢	استشهاد الامام عليه السلام بالآية على وجوب التفقه
٣٦٥	المناقشة فى الاستدلال بهذه الآية من وجوه الاشكال الاول
٣٦٦	الاشكال الثانى
٣٦٨	الاشكال الثالث
٣٧١	الأولى الاستدلال بالآية على وجوب الاجتهاد والتقليد
٣٧٣	الآية الثالثة آية الكتمان

- ٣٧٥ الآية الرابعة آية السؤال من اهل الذكر
- ٣٧٦ المناقشة في الاستدلال
- ٣٨٧ الاستدلال جماعة بالآية على وجوب التقليد
- ٣٨٠ الآية الخامسة آية الأذن
- ٣٨١ المراد من تصديق المؤمنين
- ٣٨٧ مدلول الآيات المستدل بها على حجية الخبر الواحد
- ٣٨٨ الاستدلال على حجية الخبر الواحد بطوائف من الاخبار
- ٣٩٢ ما دل على ارجاع آحاد الرواة الى آحاد والاصحاب
- ٤٠٩ ما يظهر منها جواز العمل بالخبر الواحد
- ٤١٣ القدر المتيقن من الاخبار اعتبار الوثاقة
- ٤١٤ عدم اعتبار العدالة
- ٤١٥ الاستدلال على حجية الخبر الواحد بالاجماع من وجوه
- ٤١٨ دعوى الشيخ الطوسي الاجماع على حجية الخبر الواحد
- ٤٣٤ كلام صاحب المعالم في حمل كلام الشيخ على صورة اقتران الخبر بالقرينة
- ٤٣٧ كلام المحدث الاسترآبادى فى موافقة الشيخ للسيد المرتضى
- ٤٤١ المناقشة فى ما أفاده المحدث الاسترآبادى والشيخ الكركى
- ٤٤٥ رجوع الى المناقشة فى كلام الشيخ الكركى
- ٤٤٩ عذر صاحب المعالم
- ٤٥٥ الجمع بين دعوى السيد والشيخ
- ٤٥٦ الجمع بوجه آخر
- ٤٥٧ هذا الوجه احسن الوجوه
- ٤٥٨ دعوى ابن طاووس الاجماع على حجية الخبر الواحد
- ٤٥٩ دعوى العلامة الاجماع ايضاً
- ٤٦٠ دعوى المحدث المجلسى الاجماع كذلك
- ٤٦٢ اعتراف السيد بعمل الطائفة بأخبار الآحاد
- ٤٦٤ القرائن على صدق الاجماع المدعى من الشيخ والعلامة
- ٤٦٦ دعوى النجاشى

- ٤٦٧ ما ذكره ابن ادريس
- ٤٦٩ ما ذكره المحقق
- ٤٧٤ ذهاب معظم الاصحاب الى حجية الخبر الواحد
- ٤٧٦ القدر المتيقن هو الخبر المفيد للاطمئنان
- ٤٧٧ كلام الفاضل القزويني في تفسير الخبر الواحد
- ٤٧٨ الاجماع حتى من السيد وأتباعه على العدل بخبر الواحد
- ٤٧٩ استقرار سيرة المسلمين على العمل بخبر الواحد
- ٤٨٣ استقرار طريقة العقلاء على العمل بخبر الواحد
- ٤٨٨ اجماع الاصحابه على العمل بخبر الواحد
- ٤٩٠ دعوى اجماع الامامية على وجوب الرجوع الى الاخبار الى المدونة
- ٤٩٣ الدليل العقلي على حجية الخبر الواحد من وجوه
- ٤٩٨ الداعي الى هذا الاهتمام
- ٥٠٠ دس الاخبار المكذوبة في كتب اصحاب الائمة
- ٥٠٣ المناقشة في الوجه الاول
- ٥٠٧ المناقشة الثانية في الوجه الاول
- ٥٠٨ المناقشة الثالثة في الوجه الاول
- ٥٠٩ الوجه الثاني من الدليل العقلي على الحجية الخبر الواحد
- ٥١١ الوجه الثالث ما ذكره صاحب هداية المسترشدين
- ٥١٧ حاصل الكلام في ادله حجية الخبر الواحد

مقدمه استاد:

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله مستحق الحمد وملهمه ومنشئ الخلق ومعدمه والشكر على آلائه ونعمائه ثم الصلاة والسلام على اشرف الخلق واكرمه المنعوت بأحسن الخلق واعظمه حبيبه و نبيه و رسوله ابي القاسم محمد وعلى آله صلاة وسلاماً دائماً بداوم السموات والارضين لاسيما بقية الله في العالمين»

افراط و تفريط مهبط سیخ و تلخی است؛ که ره پویان آن بادیه، در توأمان شکس و نحش، متاع گرانقدر دریافت و ابلاغ را در معرض تکالب جهالت و سفاهت، مقهور بلیت سکرانِ دورانِ تغافل عمر قرار می‌دهند.

حقیقتاً این شرنگ دل ریش، در هر هامونی، ظهور یافت آن را تبدیل به دهلیزی از رشک و شک ساخت.

از آنجا که این دو ذریعه ابلیس از ذروه اعلاى تحلیل عقلانی تا حضيض سفلاى غرایز انسانی میدان حضور یافت؛ بدین سبب هم در مباحث رکنی زیستن؛ مانند شناخت جهان، مبدأ آن و... و هم در امور عارضی حیات؛ مانند: شهوت و غضب و... مؤثر افتاد. افسار گسیختگی‌های دینی و ملی در تمامی نقاط آدم نشین، همه و همه میوه ذائقه آزار این پایه کاذب مایه، فعل و عمل است.

بنابراین تنها راه برائت و طهارت از این ظن به کمال؛ که کارش سراب‌سازی به بهانه راه‌گشایی است، قطع و انقطاع از آن، به وسیله تعدیل وثیق است؛ تا آدمی نه در غرقاب تفريط و نه در مرداب افراط، دوره گردی بی‌هدف نگردد.

از آنجا که شیطان رجیم و شیطا طین لعین فقط در صراط مستقیم کمینه دارند و ایلغار و اقطاع آنان برای راهیان این طریق است؛ مسیر سراسر نوراتت تحصیل علوم اصلیّه واصله یعنی علوم دینی، در حوزه‌های علمیّه، ثابت‌ترین مقصد و منزل برای رهزنی و راه‌بری

معاندان اکمال بشر می باشد و لذا حوزه های علمیه در تمامی اعصار تاریخ وجود مبارکش، دائماً میدان تاخت و تاز این دشمنان قسم خورده، به وسیله همین دو ابزار راه زنی بوده است. آری گاهی طلاب در قفس تفقه بی تعقل و توسل، زمانی در محبس توسل و تعقل بی تفقه، در برهه ای در حصار عرفان دور از تعبد و تحدّث و دوره ای در تعقل بیگانه با اصل شرع و عقل و... زندانی شده اند؛ تا آنجا که قصه پر غصه اسلام مظلوم به آنجا می رسد که در کنار سیدمرتضی، شیخ طوسی، علامه حلی، شهید اول، شهید ثانی، میرداماد، ملاصدرا، شیخ انصاری، خمینی کبیر^{علیه السلام} و... حافظ و مولوی هم به عنوان اسلام پردازان و عارفان صاحب نظر جلوه نموده و در ظاهر ترنم توحیدی، رقص شیطانی را برای آتشکده های جبرگرایی و صوفی مآبی کارگردانی می کنند.

آری، در یک طرف فقهاء نامدار قرار دارند که بعد از معصوم^{علیه السلام} آدم و عالم، انسانیت خود را به آنها وامدارند؛ نقد عمر را برای احیاء، اثبات و ثبات راه الهی نثار و ایثار کرده و در طرف دیگر، همدمان باده قرار دارند که بزرگترین غصه آنها پشیمنه پوشی زاهد صوفی و خم زلف معشوقه است و عمیق ترین استنباط روایی شان سخره گرفتن روایت نبوی^{صلی الله علیه و آله} است که با بیت ذیل ظهور می کند:

آن تلخ وش که ساقی ام الخبائثش خواند احملی لنا واشهی من قبله العذاراء
آری قصه افراط و تفریط در جهات و ابعاد مختلف حوزه، آنقدر وسیع است که یار خود می داند و تطویل موجب افراط و تفریط دیگر است.

اما تفریط و افراط در شیوه تحصیل، دردی دیگر است که راهزنان در سکوت رایزنان امین، مجال ترقص یافته اند.

جدای از مسائل مختلف متنی و حاشیه ای، در باب مراجعه به شروح با این حکایت، بحث را تبیین می کند که: به خوبی یاد دارم زمانی برای تحصیل به یکی از مدارس علمیه تهران مراجعه کردم، مسئول ثبت نام از لسان تولیت محترم فرمود: چند شرط مهم را باید لحاظ کنی و الا فلا. در خاطره خود توهم کردم مشیر حتماً امور عبادی همچون نوافل وارده و مانند آن خواهد بود؛ اما با تر شدن لبان مبارک مسئول، دیوار توهم فرو ریخت و چاهی عمیق از تخیل حفاری شد و آن چاه پر چاله این شروط بود که ۱- سر را بتراش؛ ۲- ساعت بر میج

نبنده؛ ۳- شلوار کمري نپوش؛ ۴- شرح فارسی نخوان. نتیجه این افراط به آنجا انجامید که سالها بعد نه تنها دست‌ها آذین به ساعت و سرها زلف مدار شد؛ بلکه طلاب همین مدرسه با خودروهای چند ده میلیونی خود از کوچه‌های تنگ منتهی به آن مدرسه گذر می‌کردند و تولیت معظم نه اینکه تقبیح نمی‌کرد، بلکه به عنوان کاردستی‌های موفق آن مدرسه آن‌ها را تمذیح و تمجید می‌فرمود.

آری ما که عطای آن مدرسه را همان دم بر لقایش رجحان دادیم ولی جریان مرموز این تفکر دور از حقیقت شرع و عقل را در مکان‌های دیگر لمس کردیم و دیدیم این تخیل نه تنها به تفریط ساعت بستن و شلوار کذا پوشیدن انجامید، بلکه طلاب گرامی از شرح فارسی خواندن هم عدول کردند و به خلاصه خوانی افتخار نمودند.

القصه؛ عده‌ای برای کسب ثروت رویایی دست به خلاصه نگاری زدند و جمعی غافل از اینکه آنها وارث چه سرمایه مقدسی هستند؛ یک روز قبل از امتحان اقدام به خرید آن نمودند و بایع و مشتری، نگارنده و نگرنده، توجه نکردند که با آبروی چه و که بازی می‌کنند. اینجانب از خلاصه نگارها و خلاصه خوان‌ها سؤال می‌کنم که فقه جواهری که خمینی کبیر رحمته‌الله در راه آن جان باخته همین خلاصه خوانی بود. آیا با خلاصه خوانی می‌توان خامنه‌ای معظم، جوادی آملی بی نظیر و... تحویل جهان بشری داد.

آقایان آیا این یک حقیقت نیست که طلبه خلاصه خوان از کنار اصول و فروع با تلخیص و تصرف می‌گذرد و به منکرات جامعه و معارف حقه به طور خلاصه می‌نگرد.

چه شد خمینی کبیر یک تنه از درون حوزه‌ای ساکت توانست روسری‌های خاک خورده را از درون ساروق‌ها بر سر ناموس شیعه به زینت در آورد و چرا حوزه مؤید به حکومت اسلامی بعد از بیست و چند سال نتوانسته یک وجب این روسری‌ها را به جلو بکشد و کار تلخ‌تر از این، آنکه خود بعینه می‌بینیم که روسری‌ها رفته رفته به عقب کشیده شد! آیا به این جهت نیست که مقلدان طلاب خلاصه نویس و خلاصه خوان مثلاً در باب حجاب به پوشش عورتین خلاصه کرده‌اند و قس علی ذلک.

حضرات علما و مراجع به داد حوزه برسید! آفت خلاصه نویسی و شب امتحان خوانی وراثت فقه جواهری که همان فقه صادق آل محمد علیهم‌السلام است را، دارد به چالش می‌کشد و این

خطر تا آنجا است که شاید حتی سرباز متظّلعی را هم برای حفاظت از این فقاہت مقدس نداشته باشیم.

اینجانب در راستای ترک آفت خلاصه خوانی، برای اینکه طلاب به بهانه سنگین و مبهم بودن عبارات کتاب رسائل از متن آن فرار نکنند، اجازه دادم ترجمه تطبیقی زمان تدریس را تدوین و تنظیم نمایند تا ان شاء الله طلاب رسائل خوان در پایان کسب معلومات از این کتاب عالم پرور، حداقل بگویند یک دوره ترجمه رسائل را مرور کردیم.

در پایان چند نکته را متذکر می شوم.

۱- سعی در ترجمه، تطبیق با متن بوده تا مطالعه کننده از متن بی نیاز نباشد.

۲- نکات مهم و مبهم در پارو قی تبیین شد.

۳- از تمامی بزرگواران که در تنظیم و شیرازه کشیدن این اثر تلاش کردند خاصه حجج اسلام خانه زرین، متقی زاده، بابکی، و سرکار بانوان نصرالله نژاد، صاعلی، مرادی تشکر می نماید.

ابن الفاطمه علیه السلام

سید حسین خادمیان